

Nr 150.

Av herr **Herlitz**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om familjebidrag åt värnpliktiga under krigstjänstgöring m. m. (krigsfamiljebidragsförordning).

I propositionerna nr 93 och 94 föreslås riksdagen att antaga förslag till *förordningar* om familjebidrag åt värnpliktiga dels under krigstjänstgöring, dels under tjänstgöring i fredstid. Till stöd för denna rubricering anför departementschefen beträffande propositionen nr 93, att den sker »i överensstämmelse med vad som eljest i liknande fall tillämpas». Då riksdagen icke tagit ställning till de principer för användning av termerna »lag» och »förordning», vilka Kungl. Maj:t sedan någon tid tillbaka tillämpat (se första kammarens protokoll 22 febr. 1939 s. 6), synes skäl föreligga, att i anledning av nämnda propositioner (eller eventuellt, om de anses kräva en särskilt skyndsam behandling, i annat sammanhang) ett principiellt ståndpunkttagande i detta hänseende äger rum. Det är nämligen önskvärt, att så vitt möjligt genomtänkta, enhetliga grundsatser på ifrågavarande område iakttagas. Ordning och säkerhet i rättslivet befordras ju påtagligen av att statsmakternas viljeyttringar så konsekvent som möjligt giva uttryck åt deras rättsliga innebörd; jag tillåter mig härutinnan hänvisa till den av mig vid denna riksdag i första kammaren väckta motionen nr 2.

För min del håller jag före, att namnet lag lämpligen bör komma till användning i alla de fall, då Konung och riksdag samfällt antaga en författning, som är avsedd att icke kunna ändras utan genom ett nytt samfällt beslut av Konungen och båda kamrarna; det bör användas som ett för alla — myndigheter såväl som enskilda — lätt fattbart, otvetydigt uttryck för statsmakternas avsikt, att en författning skall hava denna rättsliga kraft. Jag beklagar, att på vissa områden, där denna princip förut tillämpats, avsteg från densamma under senare tid ägt rum. Men jag skulle också finna det naturligt, att den vunne tillämpning på nya områden, där hittills av en eller annan anledning »förordningar» plägat komma till användning. Till stöd för denna min uppfattning tillåter jag mig åberopa en utförligare redogörelse för spörsmålet, publicerad i Förvaltningsrättslig tidskrift 1939 s. 285—293. Sådana författningar, om vilka nu är fråga, behandlas särskilt s. 290 o. f.

De grundsatser, som jag här antytt, leda i förevarande fall till att båda de av Kungl. Maj:t föreslagna författningarna böra erhålla karaktären av lagar. Med avseende på den i kungl. propositionen nr 93 föreslagna författningen — som enligt kommittéförslaget skulle benämnats »lag» — må särskilt anmär-

kas, att dess antagande såsom »förordning» leder till den konsekvensen, att t. ex. fattigvårdslagen i sinom tid bör ersättas av en fattigvårdsförordning.

Till beaktande vid de överväganden, som jag hoppas, att utskottet ägnar åt principfrågan, tillåter jag mig erinra om den omständigheten, att Kungl. Maj:t icke konsekvent iakttagit de grundsatser, som vid fjolårets riksdag angåvos (se ovan). Utöver vad jag därom anfört i nyssnämnda uppsats (s. 287 n. 2, 288 n. 3) får jag framhålla, att riksdagen nyligen emottagit förslag till »lagar» dels om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus, dels om förhandlingsrätt för kommunala tjänstemän.

Under åberopande av vad nu anförts tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen, vid bifall i övrigt till propositionen nr 93, måtte för sin del besluta, att den däri föreslagna författningen skall benämnas lag.

Stockholm den 13 mars 1940.

Nils Herlitz.
